

V Praze 4. dubna 2018
Čj. 212/18-OVA

Stanovisko

k návrhu věcného záměru zákona o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021

I. Úvod

Cílem předkládaného návrhu věcného záměru zákona o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 (dále jen „věcného záměru“) je vytvořit právní úpravu, která by umožnila provést sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 (dále jen „SDLB 2021“).

Česká republika má v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 763/2008 ze dne 9. července 2008 o sčítání lidí, domů a bytů povinnost poskytovat Evropské komisi, respektive Eurostatu souhrnné údaje o obyvatelstvu, domech a bytech získaných v desetiletých intervalech prostřednictvím sčítání lidu, domů a bytů.

Stávající právní úpravu zákon č. 296/2009 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011, nelze pro provedení a organizaci sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 aplikovat, neboť se jedná o právní předpis upravující pouze provedení sčítání v roce 2011.

Podle věcného záměru by mělo dojít ve velké míře k využití údajů obsažených v existujících administrativních zdrojích dat, dále by většina populace měla mít možnost vyplnit elektronické sčítací formuláře. Mělo by dojít k menšímu zatížení respondentů, ke zvýšení kvality získaných dat a úsporám ve srovnání s náklady na sčítání v roce 2011.

V rámci vnějšího připomínkového řízení bylo osloveno 58 připomínkových míst, z nichž 20 uplatnilo připomínky zásadní a 9 připomínky doporučující. Všechny připomínky byly řádně vypořádány a návrh věcného záměru je předkládán bez rozporu.

II. Připomínky a návrhy změn:

Jako **problém** předkladatel uvádí nutnost vytvoření nezbytného právního, organizačního, technického a logistického rámce pro průběh přípravy a samotné provedení SDLB 2021.

Předkladatel uvádí výčet oblastí, pro které data ze sčítání lidu, domů a bytů poskytují jedinečné a komplexní zdroje demografických a socioekonomických dat srovnatelné s daty z předchozích sčítání a umožňující mezinárodní srovnání např.:

- politické rozhodování a strategické plánování v rámci republiky i v regionech
- hodnocení dlouhodobého vývoje obyvatelstva, struktury osídlení, migrace, struktury domovního a bytového fondu domácností

- rozhodování o sociální politice státu a důchodovém systému
- koncepce zabezpečení péče o seniory (domovy důchodců, pečovatelské domy apod.)
- rozhodování o potřebě a rozmístění zdravotnických zařízení a zdravotních služeb
- koncepce a organizace školství, zejména rozhodování o velikosti a umístění předškolních zařízení, základních a středních škol
- plánování v oblasti politiky zaměstnanosti a opatření trhu práce
- rozhodování o zajištění dopravní obslužnosti území veřejnou dopravou a plánování dopravní infrastruktury
- přerozdělování rozpočtových prostředků krajům a obcím
- stanovení váhy hlasů v Radě EU

Získaná data slouží jak mezinárodním organizacím, subjektům veřejné správy, univerzitám, vědeckým společnostem, vědecko-výzkumným pracovištím, soukromým firmám a široké veřejnosti. Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace (dále „Komise RIA“) doporučuje tuto část rozpracovat podrobněji v rámci analýzy současného stavu při přípravě návrhu zákona, např. doplnit několik příkladů, ze kterých by bylo zřejmé, k rozhodování o jak velkých objemech finančních prostředků data slouží nebo mohou sloužit.

Předkladatel stručně zmiňuje, že vypracoval analýzu konzistence poskytnutých údajů z vybraných administrativních zdrojů včetně vyhodnocení jejich využitelnosti a možnosti integrace. Komise RIA doporučuje tuto část rozpracovat podrobněji při přípravě návrhu zákona.

Předkladatel v **popisu existujícího právního stavu** uvádí výčet právních předpisů EU a tuzemské legislativy týkající se dané problematiky a materiály nelegislativní povahy, které se svými doporučeními mohou podílet na zvoleném technickém provedení a způsobu sčítání.

Z **identifikace dotčených subjektů** je zřejmé, že povinnost podrobit se SLDB 2021 dopadne na každou fyzickou osobu s trvalým nebo povoleným přechodným pobytem na území České republiky nebo přítomné v rozhodný okamžik na území České republiky. Předkladatel dále uvádí, že zákon stanoví jen minimum výjimek. Předkladatel uvádí výčtem spolupracující subjekty, úkoly orgánů územní samosprávy a úkoly dalších subjektů.

Cílový stav předkladatel uvádí na str. 52 jako získání potřebných údajů v co nejvyšší kvalitě z hlediska úplnosti, přesnosti a srovnatelnosti a snížení administrativní zátěže obyvatel redukcí počtu otázek díky využití administrativních zdrojů dat. Komise RIA doporučuje při zpracování návrhu zákona tuto část doplnit o kvantifikované identifikátory, které by cílový stav charakterizovaly. Využit lze např. časovou náročnost vyplňování dotazníků, náročnost/úplnost/přesnost/srovnatelnost zpracování dat získaných elektronickou cestou v porovnání se zpracováním listinných dotazníků.

Komise RIA pozitivně hodnotí, že předkladatel klade důraz na maximální technicky možné zabezpečení dat sdělovaných povinnými osobami, a to jak při jejich zápisu do elektronických formulářů, tak i při jejich přenosu, uchování a zpracování výstupů.

V části **zhodnocení rizik** předkladatel uvádí rizika, která by souvisela s neřešením problému – nepřijetím nové právní úpravy, kdy by nebylo možné sčítání provést. Dále zdůrazňuje nutnost zákonné úpravy předávání dat z existujících administrativních zdrojů, informací metodického charakteru pro správnou interpretaci dat a poskytnutí součinnosti při řešení technických problémů. Předkladatel upozorňuje i na možné nedostatečné finanční a personální zabezpečení SLDB 2021. Komise RIA doporučuje zhodnocení rizik při přípravě návrhu zákona rozpracovat podrobněji a doplnit analýzu rizik, která by pracovala s hodnotou identifikovaných rizik, rozsahem nebezpečí a pravděpodobností výskytu.

Předkladatel uvádí tři různé **způsoby legislativního řešení** a stručně je hodnotí:

Způsob 1 – užší podoba změny – přijetí novely zákona o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011, kdy by zůstal způsob sčítání nezměněn.

Způsob 2 – širší podoba změny – přijetí nového zákona o SLDB 2021 se zohledněním technologického vývoje v oblasti administrativních zdrojů dat a částečném zachování struktury a formálních náležitostí zákona upravujícího sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011.

Způsob 3 – zásadní změna – přijetí nového obecného zákona o sčítání lidu, domů a bytů, který by byl platný pro všechna následující sčítání.

Předkladatel doporučuje způsob 2.

Návrh věcných variant řešení uvádí:

Variantu č. 1 – sčítání založené na celoplošném terénním šetření pouze s podpůrným využitím údajů z administrativních zdrojů.

Variantu č. 2 – sčítání založené na maximálním využití existujících administrativních zdrojů dat, doplněné obsahově redukováným celoplošným šetřením (údaje o bytech a část údajů o osobách, které nelze kvalitně získat z existujících administrativních zdrojů dat).

Variantu č. 3 – sčítání provedené s výhradním využitím administrativních zdrojů dat.

U varianty č. 3 předkladatel uvádí se stručným zdůvodněním, že její realizace je nereálná a v hodnocení nákladů a přínosů se jí již nezabývá. Komise RIA oceňuje, že se předkladatel touto variantou reálně zabýval a zahrnul ji do analýzy vytipovaných existujících administrativních zdrojů.

Náklady a přínosy předkladatel uvádí pro variantu č. 1 a variantu č. 2 v členění na části Český statistický úřad, ostatní ústřední orgány, orgány územní samosprávy, fyzické a právnické osoby. Vyčíslení uvádí u obou variant vždy pro odhadované výdaje na SLDB 2021, kdy v textu pro srovnání uvádí i výdaje na sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011. Dále se předkladatel zabývá odhadovanými náklady spojenými s administrativní zátěží občanů, ze kterých je zřejmý rozdíl časových nároků mezi variantami i v celkové částce hypotetických celkových finančních nákladů, při jejichž stanovení používá průměrnou hrubou hodinovou sazbu mezd v národním hospodářství za 3. čtvrtletí 2017.

Hodnotící kritérium předkladatel výslovně neuvádí, z textu k **vyhodnocení variant** lze dovodit, že předkladatel hodnotil varianty jak porovnáním odhadovaných výdajů a hypotetických nákladů, tak hodnocením společenských dopadů obou posuzovaných řešení. Předkladatel doporučuje k realizaci variantu č. 2.

Předkladatel stručně popisuje **přezkum účinnosti regulace** s tím, že kritériem bude míra splnění stanovených cílů. Bez doplnění kvantitativních identifikátorů charakterizujících cílový stav při přípravě návrhu zákona, viz doporučení Komise RIA uvedené výše, nebude možné přezkum účinnosti regulace komplexně provést.

III. Závěr:

Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace k návrhu věcného záměru zákona o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 neuplatňuje zásadní připomínky. Doporučení uvedená výše lze zapracovat do Závěrečné zprávy z hodnocení dopadů regulace při přípravě návrhu zákona.

Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace **doporučuje** Legislativní radě vlády, **aby byl návrh** věcného záměru zákona o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 **v předloženém znění doporučen vládě ke schválení.**

Vypracovala: Mgr. Martina Vránová

prof. Ing. Jiřina Jílková, CSc.
předsedkyně komise